

Graz, 19–22 septembrie 1994

Tradiționala întâlnire anuală a specialiștilor din domeniul restaurării – inițiată de Intendența monumentelor din Austria (Bundesdenkmalamt) ce are ca scop prezentarea periodică, pe landuri, a rezultatelor obținute în activitatea de conservare și restaurare, constituie un binevenit prilej de contacte și schimb de experiență, atât pentru specialiștii din cadrul conservatoratelor din cele 9 landuri (Viena, Austria inferioară, Austria superioară, Burgenland, Carintia, Stiria, Salzburg, Tirol, Vorarlberg) cât și pentru participanții din străinătate.

Pentru anul 1994, sarcina organizării sesiunii anuale a conservatorilor a revenit landului Stiria (Steiermark).

Desfășurată pe parcursul a 4 zile (19–22 septembrie 1994), în orașul Graz – capitala landului Stiria, sesiunea științifică a reunit cca. 50 de specialiști în domeniul restaurării din Institutul central și din toate landurile Austriei, precum și 13 delegați din Bulgaria, Cehia, Croația, Elveția, Germania, Italia, Polonia, România, Slovacia, Slovenia, Ucraina, Ungaria.

Programul sesiunii a constat din prezentarea în cadrul comunicărilor și referatelor (16 comunicări) a unor aspecte specifice activității de restaurare, grupate pe trei teme propuse de organizatori și anume:

- integrarea arhitecturii contemporane în contextul istoric
- aspectele importante ale cercetării ca bază a conceptului de restaurare
- implicațiile acțiunilor durabile și acțiunilor periodice în cadrul măsurilor de restaurare

Temele dezbătute au fost exemplificate concret prin vizitarea unor obiective în orașul Graz (Leechkirche, Reinerhof) cât și în zona Stiria superioară (biserica parohială Leoben, castelul Trautenfels, Johannkapelle-Pürgg, castelul Strehau), cu expuneri la fața locului ce au dat posibilitatea schimbului de opinii între specialiști.

Tema integrării arhitecturii contemporane în contextul istoric a pus în discuție posibilitățile și limitele intervenției, atât în cazul redării unor funcțiuni noi unui monument istoric – condiție și garanție a întreținerii acestuia, cât și implicațiile de ordin științific, social și economic ale efortului de păstrare a substanței originare în centrele istorice ale orașelor medievale.

În cadrul capitalei se remarcă succesul rezultat în acest domeniu, datorat în mare parte existenței unei legislații specifice. Legea păstrării Centrului istoric al orașului Graz, în vigoare din anul 1980, ce conține un regulament cu prescripții precise pentru diferite tipuri de intervenții în zonă; dintre problemele ce atrag atenția în mod deosebit, mansardarea locuințelor din centrul istoric – oferă diferite soluții de rezolvare a ferestrelor în șarpantă – controlate de prescripțiile regulamentului în privința imaginii acoperișurilor (Dachlandschaft).

Unul din exemplele alese pentru a ilustra adaptarea unui edificiu istoric la noi necesități funcționale, a fost biserica Herz-Jesu din Graz, construcție monumentală în stil neogotic de la sfârșitul sec. XIX (1881–1891). Necesitățile contemporane de cult au condus la modificări ale aranjamentelor din altar și construcția unui nou podium. Acesta a fost proiectat într-o soluție reversibilă, (construcție metalică) care să nu producă nici o alterare a monumentului inițial.

Discuțiile prilejuite pe marginea acestei teme au scos în evidență faptul că problema confruntării noului cu vechiul rămâne în permanență un subiect tensionat, atât în cazul monumentelor izolate cât și în cazul arhitecturii contemporane.

Comunicările susținute în cadrul celei de a doua grupări tematice au atins aspectele legate de necesitatea extinderii cercetării complexe (arheo-

logice, istoria artei, cercetare de arhitectură) preliminară și parțiale pe durata restaurărilor, în vederea formulării unor principii precise, paralel cu perfecționarea specializării în acest domeniu.

Studiile de caz ce au ilustrat această tematică au fost în principal ansamblul de arhitectură civilă Reinerhof – în curs de restaurare și biserica Leechkirche din Graz, restaurată în perioada 1989–1994.

Ambele monumente au constituit prin complexitatea exigențelor cerute de punerea în valoare a numeroaselor etape semnificative din evoluția lor istorică, prilejul lansării unor proiecte pilot cu participarea unui larg colectiv de specialiști în domeniul cercetării, rezultatul fiind scoaterea la lumină și restaurarea unor etape cu componente artistice revelatoare, realizate pe parcursul mai multor secole: Reinerhof + fragmente ale zidului de fortificație cu turn din epoca romanică, sala gotică cu coloane (sec. XIV–XV), fântâna din sec. XVII, amenajare și decorații aparținând epocii renașterii (tavane din lemn casetate la primul nivel, ca și pictura murală din sec. XVII–XVIII – la etajele 2 și 3; Leechkirche – evidențierea vestigiilor rotunde romanice – sec. XII – cu posibilitatea vizitării acestora: degajări și integrări ale unor ancadrame de goluri din perioada gotică, descoperirea și punerea în valoare prin restaurare a unor valoroase picturi frescă din perioada goticului târziu etc.

O importanță deosebită a fost acordată cercetării de parametru privind natura și vechimea tencuielilor istorice în vederea stabilirii soluțiilor de adoptat.

A treia grupare tematică a comunicărilor prezentate a prilejuit confruntarea bilanțului acțiunilor întreprinse până în prezent pentru protejarea patrimoniului, cu strategiile de urmat în viitor, vizând în special pictura murală în dialectica eliberare-

întreținere, problemele de întreținere ale vitraliilor monumentale, precum și probleme teoretice, ca de exemplu: „Restaurarea ca formă de distrugere” (conferențiar dr. doc. Ernst Bacher) și criterii de calitate la execuția restaurării și conservării (dr. doc. Manfred Koller).

S-a evidențiat necesitatea acțiunilor interdisciplinare în vederea întreținerii obiectivelor restaurate precum și necesitatea controlului și supravegherii periodice pentru stabilirea mijloacelor profilactice, metodă care din punct de vedere economic este mai avantajoasă, eliminând costurile mari cerute de o restaurare globală.

Monumentele vizitate cu ocazia excursiei în regiunea Stiria superioară au ilustrat întreaga problematică adusă în discuție de către organizatori, fiind un prilej de confruntare la fața locului între specialiști.

Se remarcă în mod deosebit bogata tradiție și experiență a restauratorilor austrieci în privința restaurării unor ansambluri decorative ce ridică probleme de mare complexitate: fastuoasa decorație de pictură murală și structură în stil baroc (săli de reprezentare ale palatului Eggenberg-Graz, castelul Trautenfels, capela castelului Strehau-Obersteiermark), ansambluri de pictură și sculptură în lemn a altarelor și decorației unor biserici în stil baroc (Bis. Franz Xavier – Leoben, Leechkirche – Graz) sau restaurarea unor ansambluri de pictură murală de mare complexitate (Johannkapelle – Pürgg, la care restaurarea unuia din cele mai importante ansambluri de pictură romanică în frescă din Austria, a impus investigații aprofundate, întreprinse cu mijloace tehnice moderne).

Această activitate este coordonată cu ajutorul Atelierelelor de restaurare

(textile, piele, pictură, mobilă, sculptură piatră-stuc, teracotă, pictură murală, obiecte arheologice, metal, sticlă și policromie arhitecturală) ce funcționează în cadrul secției restaurare conservare a Intendenței monumentelor din Viena; în cadrul Secției conduse de dr. doc. Manfred Koller se execută de asemenea teste și analize fizico-chimice de mare precizie, documentare fotografică, asamblarea pieselor restaurate, publicarea rapoartelor finale și a fișelor tehnologice de specialitate.

Constituind un prilej de analiză periodică a activității de restaurare, întâlnirile anuale ale restauratorilor organizate de Intendența monumentelor din Austria, creează totodată, oportunitatea contactelor între specialiști în vederea lărgirii experienței în activitatea de restaurare și a inițierii unor viitoare colaborări.

MARINA ILIESCU